

2006 | H.R. PATAPIEVICI în dialog cu PAUL GHERASIM despre lumea de ieri și de aziEmisiunea „Înapoi la argument”, TVR Cultural, 20.04.2006

H.R.Patapievici: Bună seara! Suntem în expoziția organizată la Institutul Cultural Român de către Dorel Zaica cu tema „Copilul între diavol și Dumnezeu”, iar interlocutorul este *fratele* Paul, cum m-a rugat domnul Paul Gherasim să-i spun înainte de emisiune și am acceptat cu bucurie. Copiii care desenează, pe care Zaica i-a adus în fața materialului și le-a dat o temă, ca să deseneze, sunt buni? Sunt buni cu adevărat în meseria de pictor?

Paul Gherasim: Ei sunt buni fără ca să aibă meseria de pictori deocamdată. Dar ei sunt buni, oricum sunt buni. Ca să devină pictori, au de trecut prin încercări, cum am trecut și noi la vremea noastră, până astăzi. Însă copiii sunt buni, pentru că ei sunt început bun. Stau și mă gândesc așa la copiii aceia care desenează prima dată, au o pagină de hârtie în fața ochilor și când încep să deseneze, dacă sunt în natură, desenează o floare, desenează un arbore și imediat văd soarele pe cer. Și-l văd într-un colț. Dar ce fac copiii? Copiii se uită la soare, privesc soarele și îl văd cum se uită soarele la ei. Și îi și fac ochi, imediat. Îi desenează ochi soarelui. Și se privesc unii pe alții. Copilul are în ochii lui, în privirea lui, roua vederii, are mirarea în ochi.

H.R.P. : El nu are nicio noțiune de meșteșugul pictorului. Pe mine mă uimește faptul că acestea sunt bine desenate. Pentru ochiul meu de profan, eu n-aș putea să fac ce fac copiii aceștia. Și văd că au 6 ani, 7 ani, 8 ani, 10 ani.

P.G. Sunt desenate cu multă simțire. Copilul trăiește ceea ce desenează.

H.R.P. Ține de talent ce face el? Adică toți copiii, dacă sunt puși în această situație de autenticitate personală, pentru care faptul de a desena e așa, un mod de a fi, mai degrabă decât o meserie, un meșteșug.

P.G. Așa este, un mod de a fi. Copilul e în fața lucrurilor de care ajunge să se apropie, ajunge să le cunoască în timp și tot ce vede îl miră. Un copil este ceva bun, de la început. Cu privire la darul de a ajunge pictor, asta se poate vedea mai târziu, după cum spuneam mai înainte, în urma unor încercări, a unui examen pe care îl are de dat și cere multă răbdare. Mai cu seamă în pictură, darul nu se vede imediat, ca în muzică. În muzică și în matematică se pare că acest dar se poate observa mai repede, mai de la început.

2006 | H.R. PATAPIEVICI în dialog cu PAUL GHERASIM despre lumea de ieri și de azi

Emisiunea „Înapoi la argument”, TVR Cultural, 20.04.2006

H.R.P. Se vede imediat. Am de gând să vă pun o întrebare legată de lumea în care trăim. Aveți 81 de ani. V-ați născut într-un sat de lângă Suceava. Cum arăta satul în care v-ați născut?

P.G. Păi satul acela era, pe vremea aceea... încă rămasese satul arhaic, satul în care oamenii în vârstă nu știau să scrie și să citească. Numai că acei oameni, tot ce au învățat, au învățat prin viu grai și prin învățătura bisericii, de care cu adevărat au căutat să se folosească. Știau pe dinafară rugăciuni lungi, știau „Miluiește-mă, Dumnezeule” și spuneau cu rîndul în biserică. Nu mai spun de rugăciunile mai scurte. **Oamenii aceia erau oameni cu însușiri care s-au pierdut în ziua de astăzi. Oameni onești, oameni care luau exemplul unii de la alții, tot ce era bun, nu se uitau la ceva care să fie prilej de critică, ci dimpotrivă, se uitau la tot ce vedeau mai bun, ca exemplu pentru ei.** Și lucrul acesta îl și mărturiseau. Își alegeau oamenii, când aveau nevoie de un primar, oamenii cei mai gospodari, cei mai instruiți, să spunem, pentru că reușeau și ei, în felul lor, de altfel începuse și școala, reușeau să se și instruiască, mai citeau câte o carte care le era de folos. În satul de atunci puteam să vedem, bunăoară, valorile, acelea le putem vedea în colecțiile pe care le-am adunat, acestea sunt dovezile că se poate vorbi astăzi despre valorile acelea pe care le-a lăsat satul, ni le-a lăsat nouă. Aceste valori numite tradiție, de altfel, împreună cu tradiția bisericii, numită Sfânta Tradiție. Aceste lucruri ne-au rămas nouă, dar stau în aceste colecții și, în continuare, în ceea ce se numește acum tezaur folcloric, muzical, bunăoară, sau și în alte privințe, în continuitatea unor meșteșuguri. Aceste lucruri au scăpat atenției și sunt îngrijorătoare pentru noi în continuare.

H.R.P. Spuneți-mi, Boteștiul de astăzi, cum arată?

P.G. Nu mai știu acum cum arată, că n-am mai fost acolo de mai mulți ani. Știu doar că s-a schimbat cu totul, s-au schimbat oamenii, nu mai sunt oamenii aceia. De fapt se schimbaseră de mult, asta e un lucru greu de înțeles, cum oamenii care au continuat o istorie, cum se pot schimba prin încercările care au venit? Prima încercare a fost aceea a acelei ierni care i-a chinuit, frigul acela care a cuprins politic. Și după acel frig, a venit această fierbințeală a instinctelor, și s-au trezit oamenii aceia dintr-o dată că tot ce au avut ca valoare în casă, portul și toate acestea, au ajuns să fie chiar de dispreț pentru cei care au socotit că și satul trebuie schimbat după modelul orașului. Oamenii aceștia ajunseseră să fie ca un exemplu rău, erau disprețuiți, descurajați, s-au despărțit de tot ce aveau valoros, au luat orășenii, și-au adus în

2006 | H.R. PATAPIEVICI în dialog cu PAUL GHERASIM despre lumea de ieri și de azi

Emisiunea „Înapoi la argument”, TVR Cultural, 20.04.2006

colecțiile lor îmbrăcăminte, sau le-au dus la muzee. Iar ei au rămas... Acum sunt îmbrăcați în ambalajele acestea ale comerțului și poartă fără să știe că ei de fapt cumpără aceste... veșminte urâte, nici nu le putem numi veșminte, și mai fac și reclama acestor urâciuni.

H.R.P. Da ce s-a întâmplat cu ei?

P.G. Păi ce să se întâmple? Ar trebui să ne întrebăm noi, cei care am ajuns la oraș și care zicem că am făcut școală, că ne-am pregătit, că ne-am cultivat gustul. Zicem. Dar, de fapt, n-am făcut nimic pentru a veni în ajutorul acestor oameni. Acuma, ce putem să spunem decât că lumea e în mers, lumea e pe autostrăzi, și oamenii aceștia sunt la marginea lumii de fapt. Deocamdată sunt la marginea lumii. Văd cum alții au luat avânt, cum își fac casele acestea înspăimântătoare, mari, cu bani mulți și cu cât sunt făcute cu mai mulți bani, cu atât sunt mai urâte. E dureros, e trist, dar ce putem face? Stau și mă întreb ce putem face... **Ce putem face este să ne simtă că încă mai suntem apropiați lor și să încercăm împreună să ne trezim, pentru că de fapt dormim, cu toții dormim. Dar nu trebuie să cădem în deznădejde. Suntem creștini și trebuie să avem nădejde. Și atunci măcar să ne gândim că, atât cât suntem în viață, să fim împreună, să ne întărim prin cele bune, prin cele frumoase. Suntem și o să rămânem în enclave pentru că de fapt toată lumea va fi așa.**

H.R.P. Cum așa?

P.G. Păi vom fi așa cum sunt oamenii, adunați unii în cluburi, alții în biserici și cam asta va fi. Unii își văd de comerț, de afaceri.

H.R.P. Fierbințeala asta a tranziției a făcut mai mult rău decât iarna comunistă?

P.G. La fel, de fapt acestea sunt contraste simultane. Astea sunt principii. Noi știm din pictură, unde punem roșu, alături de el, fără să fi pus verde, verdele e acolo. Și timpul, vedeți, a fost un timp nefiresc de călduros, mai înainte. Era nepotrivită căldura atunci. Și iată că a venit ceea ce oamenii de la țară știu întotdeauna, că după o căldură mare vine frigul. Aerul cald se ridică și vine frigul.

H.R.P. În meteorologia culturii noastre se întâmplă la fel, nu? Suntem într-o fel de fierbințeală, nu? Și vine frigul.

2006 | H.R. PATAPIEVICI în dialog cu PAUL GHERASIM despre lumea de ieri și de azi

Emisiunea „Înapoi la argument”, TVR Cultural, 20.04.2006

P.G. Se întâmplă la fel, da. Suntem într-o fierbințeală și s-ar putea să vină frigul, da, da.

H.R.P. Domnule Gherasim, dar cum arată lumea văzută de la 81 de ani de către un om care a trecut prin, cred, toate vămile picturii?

P.G. Și pictura de fapt, ea a fost un meșteșug cândva și îi stătea bine pictorului atunci, când era la rând cu ceilalți, meșteșugar, un om care se îndeletnicea cu un lucru pe care l-a învățat temeinic și împreună cu ceilalți simțea că ia parte la nevoile tuturor. Fiecare, prin ce face, ia parte la nevoile celorlalți, ale tuturor. Astăzi în Italia, bunăoară, pe o stradă în Perugia mai pot fi văzuți încă oameni care lucrează în familie acolo. Îi auzi lucrând la pantofi în familie, la tâmplărie, lucrând într-un oraș vechi, medieval. Seamănă, într-un fel, tradiția aceasta a țaranului, bineînțeles mult mai neavut, mai modest, seamănă cu viața aceea, semăna ...

H.R.P. În Botești, așa stăteau lucrurile?

P.G. Nu numai în Botești, peste tot arătau, da. De altfel, mărturiile sunt totuși în colecțiile acestea ale muzeelor.

H.R.P. Cum se îmbrăcau oamenii pe vremuri?

P.G. Păi, în tradiția satului, oamenii în sat își făceau aproape tot: îmbrăcămintea, încălțăminte, tot, tot, tot. Aveau nevoie de foarte puține lucruri de la oraș : se duceau și cumpărau sare, cumpărau drojdie pentru pâine, ulei, zahăr, cuie, că nu mai lucrau ca în vremea mai din trecut, cu cuiele din lemn pe care le vedem acum în muzee. În lemn nu se bătea cui din fier, ci numai din lemn. Și asta era ca un canon, așa.

H.R.P. Templele în vechime așa se făceau, numai cu cuie de lemn.

P.G. Așa se făceau, da, lemnul e sfânt și acum. Și respectăm pe cât putem, lemnul, materialul acesta.

H.R.P. Dar nu mai e respectat. Pentru că o casă de lemn țărănească, în bună stare, țaranul de astăzi vrea s-o dărâme, să scape de ea și s-o înlocuiască cu o casă de bolțari.

P.G. Prea l-au complexat pe țaran orășenii și poate chiar cei mai răspunzători sunt oamenii cu carte, nu oamenii fără carte de la oraș. Pentru că ei își văd de cărturărie și au uitat de oamenii simpli. Oamenii aceștia învățați mai degrabă sunt apropiați de

2006 | H.R. PATAPIEVICI în dialog cu PAUL GHERASIM despre lumea de ieri și de azi

Emisiunea „Înapoi la argument”, TVR Cultural, 20.04.2006

oameni politici, și asta e dureros, asta e trist. Că omul politic îl vedem cum arată acum, nu e un om, nu e un om în care să aibă țăranul încredere ca față de un stăpân. Țăranul a fost învățat dintotdeauna cu stăpânirea, el când vorbea de capitală, vorbea de stăpâniri ; stăpânire era și regele. Era cu totul altceva. Aveau un respect pe care nu cred că-l mai au astăzi, că nici nu se impun oamenii aceștia, prin respect. Și într-un fel, trist e că nici instituția bisericească parcă nu mai e aproape, așa, de oameni, cum era odată. Asta e cel mai dureros lucru. **Om, în trecut, dacă făcea un lucru, spunea „Îl voi face, dacă vrea Dumnezeu și cum vrea Dumnezeu”. Ori acum, se vede că oamenii nu mai au răspunderea care vine prin ceea ce era cândva competența în lucrul pe care îl învățau. Exigența, competența. Astăzi oamenii au păreri, toți au păreri.** Și părerea... omul începe cu aceea că are părerea de sine, ori omul în sine este el însuși o părere. Și tot ce rămâne este să ne trezim, cei care putem împreună, și poate că purtăm o răspundere și avem de dat un răspuns.

H.R.P. Cum ar arăta să ne trezim?

P.G. Păi să ne trezim cred că e tot prin darul credinței și prin dragoste, prin iubire. Dacă am vedea cu adevărat... Pentru că este un dar al vederii, eu îl numesc gustul vederii. Nu putem vorbi despre lucruri care stau la întâmplare. Sunt oameni care vorbesc cum că totul e relativ, ori dacă ai plecat de la această premiză, atunci sigur că vom avea păreri, cum sunt, de altfel și părerile în politică, și în afaceri, și în toate cele. Însă privitor la viața lăuntrică, la suflet... Pentru că noi acum vorbim gândindu-ne la suflet, iar mintea e dată ca să se îngrijească de suflet. Iar mintea, la rândul ei, se cere a fi ținută sub pază, dar cine să o țină sub pază dacă nu grija omului prin conștiința lui în toate? Conștiința este de fapt cumpăna voinței. Noi vorbim despre voință, însă desigur, omul este liber, total liber, dar conștiința e cumpăna.

H.R.P. E liber să facă orice, dar nu toate îi sunt de folos.

P.G. Nu toate sunt de folos, asta e îngăduința, spre deosebire de alt cuvânt pe care nu-l mai rostesc, că nu-mi place să-l rostesc. Îl știți care.

H.R.P. Rostiți-l.

P.G. Păi toleranța... „Toleranța” e un cuvânt care n-are contur, care nu poate fi definit. „Îngăduința”, în schimb, e un cuvânt care are un rost, parcă e pentru a da o semnificație înțeleșurilor, pentru a pune totul în rânduială. Tot ce e îngăduit e bun, e clar că e bun. Cu privire la libertatea omului, acesta face orice fără să răspundă, și

2006 | H.R. PATAPIEVICI în dialog cu PAUL GHERASIM despre lumea de ieri și de azi

Emisiunea „Înapoi la argument”, TVR Cultural, 20.04.2006

după aia ajunge să se plângă și ne trezim într-o lamentație fără a cunoaște cauzele. Că de fapt nu e nimica fără cauză.

H.R.P. Ce este mai urât în lumea de astăzi?

P.G. Păi ce poate fi mai urât decât urâciunea și nesimțirea. Dumnezeu ne-a lăsat natura, ne-a lăsat frumusețea din care ne inspirăm și omul o acoperă cu nesimțirea.

H.R.P. Pe mine știți ce mă frapează în lumea de astăzi? Îndemnul generalizat al distracției. „Ce vrei să faci în vara asta?” îl întreb pe un tânăr, iar el zice : „A, să mă distrez!”. „Ce înseamnă să te distrez?” Acuma improvizez, după răspunsul pe care l-am auzit. „Să fac o chestie tare!” „Cum tare?” „Adrenalină!”.

P.G. Da nu e de râs, nu e de râs pentru că e de plâns, e de plâns. Și trebuie să ne fie milă unii de alții. Acești tineri de fapt, în ce lume s-au trezit ei? Ce văd ei pe televizor, ce filme sunt pentru copii ? Eu nu mă uit, dar am zărit numai și îi aud pe alții vorbind, care au copii. Păi ce filme sunt pe televizor? De la început sunt parcă luați de un duh și pregătiți... pentru ce? Ca să ajungă mai târziu să umble după droguri, fumează, toți fumează, femeile fumează astăzi parcă mai mult decât bărbații. Și oamenii sunt... nici nu poți să le ceri prea mult, pentru că lipsește adevărata educație. Învață la școală multe lucruri, dar lipsa de educație crește. Azi totu-i după modă. Se spune că se poartă așa, se poartă nu știu cum... În toate cele, și-n pictură, și-n modă. Oamenii sunt luați așa, grămadă. De fapt, din momentul în care nu se mai are în vedere omul ca persoană, ci omul ca individ, în el cresc pornirile aceastea individuale, el vrea să iasă din masă. Socotește că e liber, că e individ, e îndemnat chiar la a se socoti liber, dar de fapt el este un număr într-o masă. Asta e individul. Și e aproape înfricoșător când ne gândim că omul din condiția aceea de a fi parte dintr-o masă, acum a intrat cu totul chiar, prin voie liberă, în masă. Asta e dureros. Asta este mult mai greu de pătruns, ce se petrece cu omul care își cumpără singur otrava. Tânărul care umblă zi și noapte după otravă. Da, că otravă este și ceea ce se prezintă la televizor: toate programele, toată murdăria și toată urâciunea aceasta pentru care omul plătește. Ba mai mult, se spune că el vrea asta. Și programele la televiziune sunt întocmite, se zice, după această voință a oamenilor. Dar dacă pe unul l-ai injectat, dacă ai băgat drogul în trupul lui, sigur că o să caute drogul.

H.R.P. Cea mai rea pedagogie este pedagogia constrângerii.

2006 | H.R. PATAPIEVICI în dialog cu PAUL GHERASIM despre lumea de ieri și de azi

Emisiunea „Înapoi la argument”, TVR Cultural, 20.04.2006

P.G. Nu este cea mai rea pedagogia constrângerii. Adică, acum putem recunoaște că nu este cea mai rea. Constrângerea poate să fie consimțită. Vorbeam de Evul Mediu unde se simte acea constrângere, arhitecții vremii aceleia s-au supus acestei constrângeri și această constrângere de fapt nu era o constrângere cum înțelege omul astăzi, era o participare, era o împreună lucrare. Pentru că se inspirau, ce lucru minunat!, unii de la alții ; un arhitect de atunci se inspira de la vecini. Erau locurile acelea, se vede cât erau de reduse ... și cum se legau toate acestea, cum se leagă și pacea și bunăvoia între oameni și conlucrarea. Asta e un lucru minunat. **Prin urmare, constrângerea este consimțită de către conștiință în scopul de a fi împreună, de a conlucra, de a lua parte la o lucrare. De asta un oraș medieval e cel mai frumos loc. Simți că timpul și locul s-au întâlnit.** Pentru că azi, locul și timpul nu se întâlnesc.

H.R.P. Nu cumva e un paradox pe care Dumnezeu ni l-a dat ca să tragem un învățământ? Acela că, uite, acum aveți libertatea... ce faceți cu ea?

P.G. Da, așa este. De fapt omul vede astăzi că nu-și află locul.

H.R.P. Nu-și află locul în timpul lui.

P.G. Timpul... timpul îl fugărește. Și mă gândesc la un lucru, pe care mi-e greu să îl amintesc, că s-a întâmplat și în biserică. Cu această biserică care, de 12 ani, nu și-a găsit locul. Și se pleacă de la un gând cu totul străin de înțelesul credinței. Nu cauți un loc care să fie în centrul unei cetăți pentru a face o biserică. Biserica a fost centrul, apoi în jurul ei s-au adunat locuințele oamenilor. Ori acum se tot caută un centru, și s-a nimerit exact în cea mai cumplită fundătură o biserică care trebuie să fie și mare, și în concurență cu unul dintre cele mai mari palate din lume, să stea în spatele lui, și să se străduiască arhitecții să ridice măcar o parte dintr-o turlă care să fie mai înaltă decât palatul acela. La ce bun asta? Era nevoie de un concurs pentru aflarea unui loc, dar de fapt locul așteaptă. Dar se știe care este locul care așteaptă și care a fost părăsit și batjocorit...

H.R.P. Văcărești?

P.G. Da, sigur că da. A fost lăsat batjocorit, după ce că nu s-a putut veni atunci în ajutor, ca să nu se întâmple ce s-a întâmplat, măcar să nu fie lăsat batjocorit. Dar e cel mai frumos loc din București! Este cel mai ridicat loc, cel mai aerisit. Încă așteaptă.

2006 | H.R. PATAPIEVICI în dialog cu PAUL GHERASIM despre lumea de ieri și de azi

Emisiunea „Înapoi la argument”, TVR Cultural, 20.04.2006

Am fost de câteva ori până acolo sus și când coboram, mi se părea că nu mai ajung jos, la nivelul apei. Se coboară lin.

H.R.P. Ce înseamnă rătăcirea, ai totul la îndemână și nu vezi.

P.G. Da, dar și răspunderea. Că, în fond, e de dat un răspuns cu privire la așa ceva. Poate ar fi și un prilej de a se trezi puțin lumea. Cine ar putea să încerce, să spună ceva împotriva unei astfel de treziri, regăsirea acestui loc. Cred că toată lumea s-ar trezi și s-ar bucura. Eu mereu mă gândesc la lucrul acesta și mă rog ca Dumnezeu să trezească mințile oamenilor.

H.R.P. Domnule Gherasim, sunteți episcop al bisericii Stavropoleos. Ce înseamnă episcop?

P.G. Păi, un episcop este un fel de administrator. Dar de fapt, eu nu sunt chiar potrivit pentru a fi episcop, nu sunt pregătit. Eu am luat parte la tot ce s-a făcut acolo dintru început, când a venit părintele. Ne-am întâlnit întâi la o conferință la Brăila, a fost o conferință legată tocmai de aceste lăcașuri de cult. Era un început, o încercare. De acolo m-a luat cu mașina dânsului, am venit în București, și a primit cheile de față cu mine de la preotul care era la Biserica Doamnei. Și ne-am pus pe treabă împreună. O treabă din aceasta gospodărească. Poate că de acolo s-a tras și titlul acesta de episcop. Sunt consilier, împreună cu alți doi, și mai sunt și ceilalți preoți și un arhidiacon. Ne-am apucat de treabă, acolo totul era pustiu, și am început metodic, cu răbdare, umblând prin consignații... Iar ceea ce se vede acum, noi înșine ne uităm și zicem: „A, păi noi asta am moștenit, n-am făcut noi”. Ca și cum am fi moștenit, că seamănă cu o moștenire.

H.R.P. Dar nu e o moștenire, e adunată din mai multe locuri...

P.G. Da, dar toate lucrurile acestea așteaptă. Știți că și asta e o probă pe care noi o avem: să facem ceva ca și cum n-am fi făcut noi. De exemplu când găseam un lucru, găseam exact după nevoile noastre și parcă era și pe măsură, era pentru acolo. Întâlnirea dintre noi, dintre mine și părintele Iustin, a fost o întâlnire parcă hotărâtă așa, înainte hotărâtă. Pentru că, până acum, noi am mers împreună în consonanță și continuăm așa. Dar mult nu mai avem de făcut. Acum s-au adunat acești cântăreți care sunt unici să spunem așa. La început eram 2-3, și eu eram la strană, cu isonul, iar după aceea s-au înmulțit, **pentru că oamenii vin acolo unde este ceva care îi cheamă, care e viu, asta e cuvântul cel mai potrivit, viu trebuie să fie totul. Și**

2006 | H.R. PATAPIEVICI în dialog cu PAUL GHERASIM despre lumea de ieri și de azi

Emisiunea „Înapoi la argument”, TVR Cultural, 20.04.2006

de asta socotesc că ce avem noi de făcut este să fim împreună. Dar ca să fim împreună trebuie să fim acum, în clipă. Clipa e vie, clipa este în transparența nesfârșirii. Când timpul se mișcă, s-a mișcat, nu mai este în clipire. Alunecă totul, se duce și nu te regăsești. După aceea îți faci socoteli, când și cum să faci un lucru, unde să-l faci. Până la urmă, **lucrurile se fac printr-o chemare, o simți, o asculți. E ascultare. Ca să vezi, trebuie să guști. Numai prin gustare se poate vedea. De altfel spune: „Gustați și vedeți că bun este Domnul”.** Și eu, ca pictor, pot să vorbesc deschis și cu toată credința, că vederea, în înțelesul adânc, de la ochiul din afară... Sfântul Grigore Palama vorbește despre doi ochi ai sufletului: unul cu care privești lumea pe care a creat-o Dumnezeu, toate cele văzute; și cu un alt ochi al sufletului privești prin cele văzute spre cele nevăzute. Acestea ar fi coordonatele coexistenței noastre împreună în acum și în gândul, „cugetul” poate e un cuvânt mai adânc, dar și gândul e frumos, pentru că gândul câteodată te bate, te bate și zici „mă bate gândul” și te pune în mișcare. După aceea, regăsești locul, și timpul se întâlnește cu locul. Și atunci cazi pe gânduri, mai departe. Și sunt înalte și aceste frumuseți ale cuvântului, pentru că limba e vie, dar dacă o să ajungem să încheiem toate cuvintele noastre cu „ok” nu stăm bine, adică nu mai avem la îndemână cuvântul „bine”, simplu, nu mai putem vorbi „da”. Și mai e ceva, e de văzut încă ceva, o observație, e o taină așa a răului. Oamenii încep, când unul deschide o discuție, îl întreabă ceva, imediat spune „nu, da!”. Și mă întreb cum a ajuns așa, un „nu” înaintea lui „da”. Întâmpini printr-o negare. Când omul la țară, că despre asta am mai vorbit, țăranul acela pe care l-am cunoscut eu, spunea o singură dată da. Acuma se spune de 3, 7 ori: da, da, da, da, da, da...care e da-ul dintre ele? Înainte spuneau o dată. Și un țăran, pe care l-am cunoscut, îmi era apropiat, în fața altuia, care îi cerea încă o dată o confirmare, un răspuns, s-a supărat și a spus: „Am zis o dată da! A doua oară nu mai repet, pentru că înseamnă să anulez ce am spus.” O dată da și o dată nu. Nu mai ne este în fire să fim așa.

H.R.P. „Vorba voastră să fie da, când e da, și nu, când e nu.”

P.G. Așa este, așa este. S-au mișcat lucrurile tare rău înlăuntru, s-au mișcat în suflet, că altfel, eu stau și mă întreb așa : voința, sigur, e liberă, suntem liberi, dar ca să ajungem să înțelegem ce ne este de folos, ce răspuns avem de dat, ce hotărâri avem de luat, atunci cine răspunde? Că mintea scânteiază tot timpul, dar de multe ori, cel mai adesea, mintea este pornită de instincte. Nu de buna simțire, ci de instincte. Se și vede astăzi cât și cum este folosită mintea, dar nu direct de partea rea

2006 | H.R. PATAPIEVICI în dialog cu PAUL GHERASIM despre lumea de ieri și de azi

Emisiunea „Înapoi la argument”, TVR Cultural, 20.04.2006

a omului, partea asta ascunsă. Eu bunăoară văd în cele percepute în artă. Un răspuns dat unui duh, că totul trebuie să fie murdar și, dacă se poate, abscons. Nu știu dacă ați văzut imagini, când privim imaginile care sunt astăzi în artă. Totul este, nu știu cum să spun...

H.R.P. Și murdar și misterios.

P.G. Da, și misterios, parcă mistic. Bineînțeles că e un simulacru totul. De fapt se simulează asta, acest mister e simulat. Pentru că omul poate simula, poate minți, se pot face toate pentru că e la modă, nu mai ai ce să-i faci, se poartă așa. Asta e. E dureros. Eu stăteam și vorbeam cu Horia Bernea, am avut atelierile împreună cândva. Și multe lucruri despre care am vorbit noi acum le discutăm împreună cu el. Și mai venea și tatăl lui pe acolo și stătea mult cu mine. Și ne-am înțeles în privința asta. Dar artistul e sedus și caută să seducă în același timp. Seduce și își întinde singur curse uneori. Știți, Mântuitorul i-a spus Sfântului Petru la un moment dat „Înapoia mea Satană” și mă gândesc acum că prin „înapoi” ce se poate înțelege decât întunericul? În fața luminii e greu de stat pentru că e o frică sfântă care e iubirea, iar prin frica sfântă, se face transparentă. Dar iată că întunericul astăzi face cu ochiul înapoia luminii.

H.R.P. E seducător.

P.G. Da, face cu ochiul. E înapoia curcubeului de fapt, care e sinteza luminii.

H.R.P. Ați fi vrut să vă fi fost dat un alt timp și un alt loc, frate Paul?

P.G. Nu cred că se poate răspunde la așa ceva. Nu cred că se poate răspunde pentru că e ca și cum am fi dorit să trăim în afara vieții, într-o ficțiune. Să ne imaginăm o altă lume. Nu e bine să ne imaginăm, nu e bine să visăm la o altă lume.

H.R.P. Asta înseamnă că viața noastră, așa cum e dată și într-un loc, în care locul se intersectează cu timpul, e bună în ea însăși.

P.G. **Viața aceasta e foarte bună, dacă e într-adevăr trăită, așa scurtă cum este. Acum eu mărturisesc adeseori spunând: „Bine că nu-i prea lungă!” Ca să știu să trăiesc în prezent, așa, cât se poate. Și nevoia de a fi împreună cu alți oameni, cu alți semeni, cu persoane. Că altfel ne trezim cu indivizi, care stau în masă acolo. Săracii oameni.**

2006 | H.R. PATAPIEVICI în dialog cu PAUL GHERASIM despre lumea de ieri și de azi

Emisiunea „Înapoi la argument”, TVR Cultural, 20.04.2006

H.R.P. Frate Paul, vreau să vă mulțumesc foarte mult pentru gustul pe care ni l-ați dat, pentru un alt chip al lumii în care trăim, și pentru a-mi fi reamintit mie și cred că și altora care ne văd că viața noastră, așa cum e dată, cu încadrarea ei și urâciunea lumii, dar și cu frumusețea, e bună în ea însăși. Și e de dorit. Așa că, frate Paul, vă mulțumesc foarte mult.

P.G. Și eu vă mulțumesc. De fapt, noi ce puteam să spunem? **Tot timpul să fim mulțumiți. Așa cum este.**

H.R.P. Doamne ajută.

P.G. Doamne ajută.

2006 | H.R. PATAPIEVICI în dialog cu PAUL GHERASIM despre lumea de ieri și de azi
Emisiunea „Înapoi la argument”, TVR Cultural, 20.04.2006

link youtube (audio) : https://www.youtube.com/watch?v=QCp2Pa_O5TA (Horia Roman Patapievi și Paul Gherasim - 20.04.2006 - despre lumea de ieri și lumea de azi)